

STAVOVI RAVNATELJA SREDNJIH ŠKOLA PREMA EDUKACIJSKOJ INTEGRACIJI

LELIA KIŠ-GLAVAŠ*, MAJA LJUBIĆ**, SLAVICA JELIĆ***

Primljeno: ožujak 2003.

Prihvaćeno: lipanj 2003.

Izvorni znanstveni rad

UDK: 376.4

Rezultati brojnih istraživanja, provedenih većinom u zapadnim zemljama, ukazuju na izuzetnu važnost stavova ravnatelja i stručnih suradnika škole za uspješnost procesa edukacijske integracije učenika s posebnim potrebama. Na uzorku ravnatelja srednjih škola (gimnazije, umjetničke i strukovne škole) s područja Republike Hrvatske, utvrdit će se njihovi stavovi prema edukacijskoj integraciji i prema učenicima s posebnim potrebama.

Ključne riječi: Edukacijska integracija, stavovi, srednje škole, ravnatelji

Uvod

Edukacijska integracija je proces koji u Hrvatskoj, pored više od 20-godišnje praktične provedbe, još uvijek nije zadovoljavajuće realiziran. S ciljem njegovog unapređenja, provode se brojna istraživanja koja tretiraju različite pretpostavke uspješnosti integracije. No, subjektivne su pretpostavke integracije najviše ispitivane, a čine ih neposredni sudionici procesa kao što su učenici s posebnim potrebama, učenici bez teškoća u razvoju, roditelji obaju spomenutih skupina učenika, učitelji, defektolozi i ostali stručni suradnici i svakako, ravnatelji škola. Zanimljivo je međutim, da stavovi ravnatelja škola, pedagoških voditelja i kreatora cjelokupnog odgojno-obrazovnog ozračja u školi, prema učenicima s posebnim potrebama i njihovoj integraciji u redovni edukacijski sustav u nas, još nisu ispitivani. Ovo je stoga prvo takvo istraživanje.

Brojna istraživanja u svijetu govore u prilog činjenici da su stavovi ravnatelja škola izuzetno značajni za uspješno provođenje procesa edukacijske integracije učenika s posebnim potrebama u redovni sustav odgoja i obrazovanja.

Larivee i Cook (1979) ističu da je potpora ravnatelja kritični činitelj koji utječe na stavove učitelja prema integraciji i na stvaranje profesionalnog okruženja prijeko potrebnog za uspješnost procesa integracije.

Center, Ward, Parmenter i Nash (1985) utvrdili su da 88% ravnatelja podupire integraciju učenika s posebnim potrebama u redovne škole, a 83% istih tvrdi da je integracija prijeko potreban korak ka suvremenoj školi. No kada su bili upitani o integraciji specifičnih skupina učenika s posebnim potrebama, utvrdili su da su ravnatelji pozitivni samo prema integraciji učenika s lakšim intelektualnim teškoćama, tjelesnim oštećenjima i učenicima s lakšim i umjerenim slušnim i oštećenjima vida. Uglavnom su se negativno izrazili prema integraciji učenika s umjerenim intelektualnim i višestrukim oštećenjima. Autori zaključuju da su ravnatelji pozitivni samo prema integraciji učenika koji ne zahtijevaju dodatne kompetencije i programske intervencije redovnih učitelja.

Slično tome, Davis (1980) je, na uzorku od 345 ravnatelja redovnih osnovnih i srednjih škola, utvrdio da su optimistični u svezi s integracijom učenika s lakšim teškoćama u razvoju i učenika s tjelesnim oštećenjima. Negativne stavove ravnatelji su izražavali prema integraciji učenika s intelektualnim oštećenjima.

I Brunet (1984; prema Kiš-Glavaš, 1999) je na uzorku kanadskih ravnatelja uočio njihovu umjerenu potporu integraciji, no i oni su izražavali negativne stavove prema integraciji učenika s mentalnom retardacijom.

Međutim, Roberts i Pratt (1987; prema Bain,

* Edukacijsko rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

** Zavod za školstvo, Ministarstvo prosvjete i sporta Republike Hrvatske

*** Centar za odgoj i obrazovanje Slava Raškaj, Zagreb